

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МИЛЛИЙ ГВАРДИЯСИ ҚЎРИҚЛАШ ХИЗМАТИНИНГ ЖАМОАТ ТАРТИБИНИ САҚЛАШ ВА ХАВФСИЗЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДАГИ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ

Хайдаров Саидваққос Аббосович

Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети

Магистратура тингловчиси, майор

Аннотация: Ушбу мақолада жамоат тартиби ва хавфсизлиги тушунчаси ҳамда уни сақлаш ва таъминлашда Миллий гвардия Қўриқлаш хизматининг ўрни ва аҳамияти ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар: жамоат тартиби, жамоат хавфсизлиги, жамоат хавфсизлигини таъминлаш, Жамоат хавфсизлик концепцияси.

Аннотация: В данной статье рассматривается понятие общественного порядка и безопасности, а также роль и значение Национальной гвардии в его поддержании и поддержании.

Ключевые слова: общественный порядок, общественная безопасность, обеспечение общественной безопасности, понятие общественной безопасности.

Annotation: This article examines the concept of public order and safety and the role and importance of the National Guard in maintaining and maintaining it.

Keywords: public order, public safety, ensuring public safety, the concept of public safety.

Ҳар бир давлатда жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш стратегик вазифа сифатида белгиланган. Мамлакатимизда ҳам бу масалада ўзига хос тизим ва ҳуқуқий механизм яратилган. Хусусан, 2021 йилнинг 29 ноябрь куни Ўзбекистон Президентининг «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони қабул қилинди. Хужжатга кўра, 2022 – 2025 йилларда Ўзбекистонда жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини ривожлантириш стратегияси тасдиқланди. Стратегия мамлакатда жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигини таъминлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича ҳуқуқий, услубий, илмий, ташкилий чораларни ишлаб чиқиш ва самарали амалга оширишни ўз ичига олган.

Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги концепциясига мувофиқ:

жамоат хавфсизлиги – жамиятнинг қонунга ҳилоф тажовузлар, ижтимоий ва миллатлараро низолар, ғавқулодда вазиятлар ва бошқа таҳдидлардан (кейинги ўринларда – таҳдидлар) ҳимояланганлик ҳолати бўлиб, у жамиятнинг

барқарор ривожланишига хизмат қилади ҳамда инсоннинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари рўёбга чиқарилишини таъминлайди;

жамоат хавфсизлигини таъминлаш – давлат томонидан жамиятни таҳдидлардан ҳимоя қилиш учун белгиланадиган ҳамда доимий равишда такомиллаштириб бориладиган сиёсий, ижтимоий- иқтисодий, ҳуқуқий ва бошқа комплекс ташкилий чора-тадбирларни қамраб олувчи яхлит тизим.

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси қўриқлаш хизматининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни таъминлашдаги ўрни ва аҳамияти:

а) фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини, жисмоний ва юридик шахсларнинг мулкани, конституциявий тузумни, давлат суверенитетини, ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш;

б) қонун устуворлигини, шахс, жамият ва давлатнинг хавфсизлигини, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикасини таъминлаш;

в) жамоат тартибини сақлаш, фавқулодда вазиятлар оқибатларини бартараф этиш, давлат объектларини, ўта муҳим, тоифаланган объектларни қўриқлаш ва бошқа шу каби асосий вазифаларни амалга оширишни назарда тутди.

Мазкур вазифалар биринчидан, жамиятдаги ижтимоий муносабатларни самарали тартибга солиш; иккинчидан, хавфсиз бино, иншоот, тармоқ ва ҳудудларни барпо этиш; учинчидан, объектив ва субъектив хусусиятга эга бўлган ички ҳамда ташқи таҳдид ва тажовузларнинг олдини олиш, зарарсизлантириш, бартараф этишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш орқали таъминланмоқда.

Бундан ташқари, жамоат тартиби деганда моҳиятан маълум бир жамиятда мавжуд бўлган ижтимоий нормалар билан давлат томонидан тартибга солинадиган, ташкил этилган ва қўллаб-қувватланадиган бутун тизим, ижтимоий муносабатларнинг бутун тизими тушунилган. Кенг маънода жамоат тартиби маълум бир тарзда тартибланган ижтимоий муносабатлар тизимини (мажмуини) ўз ичига олади: иқтисодий, сиёсий, маданий ва ахлоқий ва ҳоказоларни, шу муносабат билан уни конституциявий тузум доирасидаги жамиятдаги шахсларнинг хулқ-атвори қоидалари мажмуи сифатида белгилаш мумкин.

В.В.Лазарев, Л.Л.Попов ва Л.М.Розинлар “жамоат тартиби - ижтимоий муносабатлар тизимининг маълум бир сифати бўлиб, у ижтимоий муносабатларнинг шундай тартиблилигидан иборат бўлган, жамият ҳаётининг уйғунлиги ва ритмига, жамоат муносабатлари иштирокчиларининг ўз ҳуқуқ ва мажбуриятларини тўсқинликсиз амалга оширишига ва уларнинг манфаатлари, жамоат ҳамда шахсий тинчлигининг ҳимоя қилинишига олиб келади” деб таъкидлашади.

Шундай қилиб, “жамоат тартиби” ва “жамоат хавфсизлиги” сўзларининг кенг маъносида жамиятда мавжуд бўлган, ижтимоий нормаларга, шу жумладан ҳуқуқ нормалари ва жамият қоидаларига мувофиқ ривожланган муносабатларнинг бутун тизими тушинилади.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси кўриқлаш хизматининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни таъминлашда хизмат вазифалари қўйидагилардан иборат бўлиши керак:

- жамиятда ижтимоий-сиёсий барқарорликни таъминлаш;
- аҳолининг ҳуқуқий онги ва сиёсий-ҳуқуқий маданиятини, сиёсий ҳамда ижтимоий фаоллиги, фуқаролик масъулиятини ошириш асосида мамлакатда ҳуқуқий жамиятни барпо этиш ва мустаҳкамлаш;
- ҳуқуқий демократик давлат ва кучли фуқаролик жамиятини қуриш, давлат ва жамият бошқаруви тизимини мустаҳкамлаш, давлат ва жамият ишларини бошқаришда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш;
- мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат ноижорат ташкилотлар, оммавий ахборот воситаларининг фаол ва бунёдкор ролини, жамият ва давлатнинг ўзаро ҳамкорлиги самарадорлигини ошириш;
- жамиятда миллатлараро ва динлараро муносабатларни, диний бағрикенглик маданиятини, дўстлик, ўзаро ҳамкорлик ва гуманизмни ҳар томонлама мустаҳкамлаш;
- дунёда доимий равишда кечаётган ўзгаришлар ва улар билан боғлиқ реал ҳамда эҳтимолий таҳдидлар шароитида жамиятнинг ўзлигини (тили, маданияти, ижтимоий тузилиши, миллий ўзига хослиги ва динини), яъни ўзини ўзи сақлаб қолиш қобилияти ва салоҳиятини мустаҳкамлаш асос бўлиб хизмат қилади.

Мамлакатимизда жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасида ҳуқуқни муҳофаза қилишга доир айрим вазифаларга эга бўлган 2020 йил 18 ноябрьда “Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси тўғрисида”ги қонуни қабул қилинди. Шунингдек 2018 йил 1 июлдан уларнинг ички ишлар органлари билан ҳамкорликда, Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясига мувофиқ эса ўзларига бириктирилган объект ва ҳудудларда жамоат тартиби ҳамда хавфсизлигини таъминлашдаги фаолияти босқичма-босқич йўлга қўйилмоқда.

Хулоса ўрнида шуни айтиш лозимки, Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси кўриқлаш хизматининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни таъминлашдаги ўрни ва аҳамиятига оид илмий позицияларнинг таҳлили ва кўрсатилган белгилар “жамоат хавфсизлиги” ҳамда “жамоат тартиби” деганда шахс, жамият ва давлатнинг ҳаётини манфаатларини тўққинликсиз рўёбга чиқаришни таъминлашга, потенциал ёки реал хавф туғдирувчи шарт-шароитлар

ва омилларнинг олдини олишга, маҳаллийлаштиришга ва бартараф этишга қаратилган ижтимоий муносабатларни етарли даражада ҳимоя қилиш ҳолати тушунилиши керак. Бу уларнинг мавжудлигига асос бўлиб хизмат қилади ҳамда умумий ва махсус ваколатли давлат органлари тизими ҳамда фуқаролар фаолияти натижасида эришилади. Шундай қилиб, ҳозирги кундаги дунёда ва мамлкатамизда ўзгаришлар, қарама-қаршилик ва зиддиятлар тобора кескин тус олиб бораётган, бошқа кўплаб таҳдидлар инсоният ҳаётида жиддий муаммоларни келтириб чиқараётган ва буларнинг оқибати жамоат хавфсизлигига фавқулотда ҳолатларда таҳдидни юзага келтираётган бир пайтда, халқ фаровонлиги йўлида жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг содир этилишига сабаб бўлган шарт-шароитларни ўз вақтида аниқлаш ва бартараф этишнинг самарали тизимини яратиш, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси қўриқлаш хизмати бажарадиган хизмат вазифалари ва уларни қўллашнинг ўзига хос хусусиятларини бажаришда жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича алоҳида чора-тадбирлар кўриломқда.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 29 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлар ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида”ги ПФ-27-сон фармони.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 18 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси тўғрисида”ги ЎРҚ-647-сон қонуни.
3. А.Ф. Жолдасов. Жамоат хавфсизлиги: тушунчаси, таърифи ва ўзига хос хусусиятлари.
4. Яценко С.С. Уголовно-правовая охрана общественного порядка. Киев, 19786. С. 10.
5. Административное право зарубежных стран: Учебник / Под ред. А.Н.Козырина и М.А.Штадиной. М.: Спарк, 2003. С. 307.

ЭЛЕКТРОН МАНБАЛАР:

1. <https://lex.uz>